

یک راهنما برای کمک به والدین در درک ارزشیابی توصیفی

ارزشیابی کیفی - توصیفی در نگاهی ساده

مصطفی زندیه
مدرس ارزشیابی کیفی - توصیفی

*** موضوع:** آشنایی با فرایند سنجش و ارزشیابی تحصیلی و چگونگی مشارکت اولیا با معلمان
*** مخاطب:** والدین دانش‌آموزان کلاس اول در سال تحصیلی ۹۵-۹۶
*** هدف:** دادن اطلاعاتی مختصر و ساده از شیوه‌های جدید ارزشیابی، به پدران و مادرانی که در سال تحصیلی پیش‌رو دانش‌آموز پایه‌ی اولی دارند.

۲. شرکت در جلسات آموزشی که با هماهنگی و دعوت قبلی در ایام تابستان و در پایان هر ماه، در طول سال تحصیلی، در کلاس فرزند دل‌بندتان تشکیل می‌شود.
۳. استفاده از اطلاعات کاربردی که آموزگار محترم در مورد شیوه‌های جدید تدریس و ارزشیابی به شما می‌دهد.
۴. کمک در طراحی و مدیریت پوشه‌ی کار: پوشه‌ی کار، آلبوم فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموز است که در طول دوره‌ی آموزشی، با کمک معلم و دانش‌آموز و یاری والدین، به شکلی منظم و هدفمند طراحی و تولید می‌شود.

پوشه‌ی کار

شیوه‌ی جدید استفاده از پوشه‌ی کار در بعضی مدرسه‌ها خانواده محور است، یعنی به جای اینکه در کلاس نگهداری شود، دانش‌آموزان آن را به منزل می‌برند و پوشه با کمک والدین محترم مدیریت می‌شود. در این باره، چند نکته قابل ذکر است: والدین پوشه‌ی کار را در ابتدای سال تحصیلی از آموزگار محترم تحویل می‌گیرند.
تهیه‌ی پوشه ۵۰ برگ یا تعدادی کاور کاغذ A۴ و گیره‌ی پوشه برای قرار دادن تولیدات دانش‌آموزان در آن ضروری است. استفاده از این ابزار باعث می‌شود برگه‌های دانش‌آموزان مانند آلبوم عکس قابل ورق زدن باشد.
موضوع محور کردن پوشه‌ی کار به کمک چندین برگه؛ یعنی درس‌های فارسی، بنویسیم، املا، ریاضی، علوم و هنر از هم تفکیک شوند.
برگه‌هایی از دانش‌آموز در پوشه‌ی کار قرار می‌گیرد که معلم تصحیح کرده و دارای بازخورد توصیفی باشد.

والدین محترم، فرزند کلاس اولی شما در شرایطی آموزش می‌بیند که براساس طرح تحول بنیادین، شیوه‌های ارزشیابی از سیستم نمره‌ای به روش کیفی و توصیفی تغییر یافته است. با وجود گذشت هشت سال از اجرای فراگیر این برنامه، هنوز بیشتر خانواده‌ها به دنبال روش‌های سنتی و نمره‌ای هستند، زیرا خود با روش جدید آشنا نیستند و با روش قبلی تربیت شده‌اند. شیوه‌ی جدید ارزشیابی کیفی و توصیفی مزایا و فواید بسیاری دارد که در این مطالب سعی می‌شود با زبانی ساده و کاربردی به آن‌ها اشاره شود.
امروزه در بیشتر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه‌ی دنیا روش‌های نمره‌ای و سخت‌گیرانه کنار گذاشته شده‌اند و در آموزش و یادگیری از روش‌های کیفی استفاده می‌شود. در کشور ما هم که در حال توسعه و پیشرفت است، ضرورت دارد از شیوه‌های سنتی آموزشی فاصله بگیریم و فرزندان خود را با استفاده از روش‌های نوین و پیشرفته‌ی آموزشی و تربیتی بی‌روانیم.
شورای عالی آموزش و پرورش که بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در نظام آموزشی ایران است، در مصوبه‌ی خود، تغییر نظام آموزشی از نمره‌ای به کیفی - توصیفی را در دوره‌ی دبستان تصویب کرده و تمامی مدیران و معلمان ملزم به اجرای آن شده‌اند. بنابراین، لازم است والدین محترم دانش‌آموزان دبستانی، مخصوصاً در پایه‌ی اول، اطلاعات و دانش خود را در این حوزه افزایش دهند و به عنوان بازوایی توانمند یار و مددکار آموزگار و مدرسه‌ی فرزند خود باشند.
شیوه‌هایی که اولیا می‌توانند در رابطه با موضوع ارزشیابی به آموزگارش کمک کنند، عبارت‌اند از:
۱. استقبال از بسته‌ی آموزشی که در اختیار والدین محترم قرار می‌گیرد.

والدین و دانش آموز با ورق زدن برگه‌های پوشه‌ی کار، تلاش، پیشرفت و نتیجه را مشاهده می‌کنند و شاهد رشد و موفقیت صاحب پوشه می‌شوند.

پدران و مادران با ورق زدن پوشه‌ی کار به نقاط قوت و ضعف فرزند خود پی می‌برند و برای رفع اشکالات یادگیری اقدام می‌کنند. لازم است دانش آموزان و والدین ایشان از پوشه‌ی کار به خوبی مراقبت کنند، در مراجعه‌های هر ماهه به کلاس، آن را به آموزگار نشان دهند و از راهنمایی‌های ایشان بهره‌ی لازم را ببرند.

استفاده نکردن از نمره

والدین محترم به شما توصیه می‌شود، برای فعالیت‌هایی که فرزندتان در منزل انجام می‌دهد، به او نمره ندهید، زیرا کودکان کلاس اولی شما هیچ درکی از ابزار نمره ندارند و معنی آن را نمی‌دانند. صحبت از نمره‌ی بیست در منزل و ممنوعیت استفاده از آن در کلاس باعث سردرگمی و آسیب رسیدن به فرزندتان می‌شود. معلم در کلاس به جای نمره از بازخورد شفاهی یا نوشتاری استفاده می‌کند. بازخورد با زبانی ساده، کودک را متوجه نقاط قوت و ضعفش می‌کند و راهی را که به او نشان می‌دهد یادگیری را بهبود می‌بخشد.

در منزل، به جای استفاده از نمره، در جمله‌های ساده و قابل درک، خوبی‌ها و ضعف‌های یادگیری دانش آموز را بگویید یا بنویسید و تکلیفی را که به او کمک می‌کند بیان کنید. لازم به ذکر است، نوشتن بازخورد کاری ظریف و تخصصی است. لذا بهتر است با معلم فرزندتان در این باره مشورت کنید.

مقایسه نکردن دانش آموزان با هم

شاخص‌ترین ویژگی ارزشیابی کیفی توصیفی حذف رقابت‌های سخت‌گیرانه و مقایسه نکردن دانش آموزان است. خداوند انسان‌ها

را متفاوت آفریده و هر فردی در نوع خود بی‌همتاست. به این معنی که هر انسانی استعدادها و توانایی‌های خاص خود را دارد. دانش‌آموزی با یک بار گفتن معلم می‌آموزد و دانش‌آموزی دیگر به گفتن و تکرار چندین باره نیاز دارد. بنابراین، در این روش، هرگز دو فرد همکلاسی با هم مقایسه نمی‌شوند، بلکه میزان تلاش و پیشرفت امروز هر دانش آموز با دیروزش مقایسه می‌شود. رعایت این اصل بر بهداشت روانی دانش آموزان کلاس می‌افزاید و دوستی و مهربانی را جایگزین رقابت، حسادت و دشمنی می‌کند. توصیه می‌شود، در منزل هم هرگز فرزند خود را با دیگران مقایسه نکنید. حتی مقایسه‌ی افراد دوقلو که شرایطی کاملاً مشابه دارند، کار درستی نیست و به آنان آسیب می‌زند.

کاربرد مقیاس‌های خیلی خوب و...

در این نوع از ارزشیابی، معلم از چهار کلمه‌ی خیلی خوب (خ)، خوب (خ)، قابل قبول (ق) و نیاز به آموزش و تلاش بیشتر (ن) استفاده می‌کند که گاهی والدین نیز به اشتباه آن‌ها را زیر برگه‌های دانش آموزان می‌نویسند.

نکته: این چهار اصطلاح که به آن‌ها مقیاس‌های رتبه‌ای می‌گویند، برای دانش آموزان کلاس اولی قابل درک نیست و تنها معلم در نوشتن کارنامه، که مخاطب آن اولیا هستند، از آن‌ها استفاده می‌کند.

سخن آخر: والدین محترم، طرح تحول بنیادین نظام آموزشی کشور فرایندی در حال گذار است و به‌طور حتم با نارسایی‌ها و اشکالاتی همراه است. اما با نیازهای جامعه‌ی امروز بچه‌ها، گریزی از اجرای آن نیست. تنها نگاه مثبت و همدلی و هم‌سویی والدین محترم با اولیای مدرسه است که این مشکلات را به حداقل می‌رساند و زمینه را برای تحقق بهتر اهداف نظام آموزشی فراهم می‌آورد. منتظر حضور گرم شما در مدارس هستیم.

